

ZPRÁVY.

Kontrola justice veřejným míněním. *Stane se občas, že veřejnost, ať blízká či široká, není spokojena s některým rozsudkem trestního soudu. Jistě že někdy právem, protože justiční omyly ve prospěch i neprospěch obviněného se stávají. V poslední době však jsme byli svědky toho, že dva rozsudky vydané ve dvou různých státech staly se předmětem zcela zvláštní kritiky veřejného mínění. Jeden vyvolal strašné lidové demonstrace a pouliční řeže, druhý řadu projevů z celého vzdělaného světa a spoustu nepokojů a atentátů. Ať jakkoliv různě hodnotíme různé způsoby této mimozákonné kritiky rozsudků, přece mají všechny cosi společného. To přesvědčení totiž, že má nějaký rozumný smysl bojovati proti pravoplatnému rozsudku vydanému kompetentním soudem suverenního státu.*

Jen právníkům — a bohužel ani těm ne vždycky — jest běžný rozdíl, který se vyjadřuje antithesou »de lege lata« a »de lege ferenda«. To v daném případě znamená: Lze snad burcovati svědomí a bouřiti proti určitému zařízení, které připouští, že se děje zákonitě bezprávi, nelze však úspěšně prováděti jakýmkoliv veřejnými projevy nátlak tam, kde už jde o holový akt státní moci soudní. Svět může projevovali hlasitý nesouhlas se soudnictvím státu, kde na př. kadi trestá přestupek ranami na chodidla, nebo kde se odsuzují k smrti lidé za politický atentát spáchaný jinými lidmi bůhví kde za hranicemi, kde porota osvobozuje proto, že trestný čin omlouvá politickými pohnutkami nebo zajímavým životním románem vraždící ženy, neb kde odsouzenec na smrt čeká šest let na svou popravu. Boj proti takovému jednomu případu má jen ten význam, že lze na něm ukázati potřebu nápravy de lege ferenda. Stěží však lze si představit, že by suverenní stát, jehož jménem byl určitý rozsudek vydán, uznal výslovně nespravedlivost svojí justice a nedostatečnost svých instančních kontrol a ustoupil od výroku svého soudu. Zde jsou asi stejně beznadějně kulturní prostředky, spočívající v přesvědčivých provoláních, i nekulturní násilné argumenty, byť se jim podařilo vyhoditi do povětří několik nádraží podzemních drah nebo zapáliti několik justičních paláců.

—n—

Prof. Dr. Jan Krčmář padesátníkem. Snad profesor Krčmář sám nebude věřiti tomu, že dne 27. července 1927 dovršil padesáte let. Při stále usměvavém universitním učiteli, jehož přednášky jsou stále četně navštěvovány, jenž váže posluchače svojí úžasnou logikou, jež méně chápatým se zdá až příliš těžkou, sotva byste tušili padesátku, a jež ostatně u prof. Krčmáře dokazuje, že padesáte let není sice věkovou hranicí, přece však mezníkem, z něhož může se ohlédnouti nazpět bez obavy, že by bilance nevypadla příznivě. Prof. Krčmář jest rodákem pražským (27. července 1877) a vykonav právnická studia sub auspiciis habilitoval se již po dvou létech (roku 1902) na právnické fakultě v Praze pro obor práva občanského. Mimořádným profesorem jest od roku 1907, řádným od roku 1911. Děkanem právnické fakulty byl ve studijním roce 1917/1918. Z větších jeho děl jest se zmíniti o »Úvodu

do mezinárodního práva soukromého, »Základech Bartolovy a Baldovy theorie mezinárodního práva soukromého«, »Funkci a významu definice v právní vědě« a j. Kromě toho jest mnoho článků, jež nesou podpis Dr. Krčmáře. V samostatném našem státě jest prof. Krčmář činným dvojím důležitým směrem: jednak jako hlavní referent komise pro reformu a unifikaci občanského zákoníka, jednak jako právní poradce v naší politice mezinárodní. Proto také jeho práce po převratu jsou publikace o reformě občanského práva, ať publikace Krčmářovy o Javorině, locarnských úmluvách, o protokolu o smírném vyřizování sporů mezinárodních. — Posluchači naší fakulty pak mají na profesora vzpomínky jednak jako na přednášeče, jehož výklady oplývají vědomostmi hlubokými, jednak jsou mu vděční, že z jeho pera mají téměř celý systém občanského práva shrnut v publikacích, z nichž se dá přesně studovati. Prof. Krčmář dokázal tak, že není jenom vědec, nýbrž i učitel: jeho ochota, s jakou vychází vždy studentům, zastoupeným v S. Č. P. Všehrd, při vydávání knih studijních vstříc, jest příkladná, a kolikrát až hraničící na meze více než obětavosti. Profesor Krčmář i jako člověk jest vzorem gentlemana. Prof. Krčmářovi přejeme dlouhá léta.

Dkn.

Univ. prof. Dr. Fr. Vavřínek padesátníkem. Mezi jubilanty letošního roku patří i Dr. František Vavřínek, profesor ústavního práva na právnické fakultě university Karlovy (* 4. 10. 1877). Oslavovati životní jubileum prof. Vavřína, zdá se býti jednáním značně indiskretním, neboť prof. Vavřínek nevyhlíží zajisté ani dost málo jako muž, jenž dosáhl již jakési životní mety a měl důvod ohlížet se zpět a skládati účty ze svého jednání. Nechceme proto činiti tak ani my za něho, nýbrž věnujeme pouze při této příležitosti skromnou vzpomínku svému učiteli na něhož mají všichni jeho žáci upomínku co nejlepší. Nepřeháníme nikterak a nechceme opět na druhé straně snižovati význam přednášek ostatních svých učitelů, tvrdíme-li, že přednášky prof. Vavřína náležely vždy a náležitě mezi nejzajímavější, jež bylo možno na universitě Karlově slyšeti. Přednášívá z patra, používá jen stručných poznámek, dokonale a vytříbenou formou, prozrazuje každým slovem, že přednáška není snad ad hoc připraveným sestavením, nýbrž výkladem muže, jenž svoji látku suverenně ovládá. Výkladu pozitivně-právních norem dovede vždy připojit poukazy na historický vývoj té které instituce a na úpravu platnou v právních řádech cizích, a dovede vzbudit a udržeti zájem posluchačů i při thematu zdánlivě suchopárném, jako jest třeba výklad o právu úřednickém.

A tytéž vlastnosti jimiž vyniká Vavřínkova činnost učitelská vyznačují i jeho činnost literární, sice nepřilíží rozsáhlou, ale budovanou na širokém podkladě srovnávacím, a projevující rovněž, že autor svoji látku mistrně ovládá. Obor, jemuž se prof. Vavřínek věnoval, způsobil ovšem, že velká část jeho literární činnosti z doby před převratem má nyní cenu namnoze jen historickou, majíc za předmět buď systematické zpracování rakouského práva ústavního neb řešení jednotlivých otázek s tímto právním odvětvím souvisejících. Literární činnost popřevratová obmezuje se na učebné pomůcky o československém právu ústavním a na pojednání ve Sborníku o volebních řádech. Na veřejnost nevystupuje a zůstal v pozadí, ovšem úmyslně a dobrovolně, i když se jednalo o otázku, při jejímž řešení vlastně on v prvé řadě by byl povolán spolupůsobiti, při tvoreni ústavy. Sleduje však bedlivě všechny události současného života a jest přísným kritikem rozmanitých zjevů jsoucích projevem diletantismu, a jevících nevážnost k zásadním zásadám parlamentarismu a demokracie, jichž jest rozhodným stoupcem, ja v důsledku toho zásadním odpůrcem jakéhokoli oktroje, což snad není zbytečnou právě v nynější době připomenouti. je.

Kolem Ženevského protokolu. V rámci posledního zasedání Společnosti národů byl učiněn se strany polské návrh na zajištění světového

miru zdokonalením mezinárodní arbitráže, jež by byla doplněna potřebnými sankcemi. Myšlenkou nového návrhu, který zřejmě navrhuje na známý Ženevský protokol, je snaha znemožnit válku jako prostředek k řešení mezinárodních sporů a zvýšit používání smírných prostředků. Obavy některých velmocí, hlavně Anglie, aby polský návrh nebyl cílevědomým uskutečňováním zásad, vtělených do Ženevského protokolu, vedly k tomu, že polský návrh o bezpečnosti a odzbrojení byl podroben důkladným korekturám, nežli se stal předmětem jednání ve Shromáždění. Polský návrh zdůrazňuje tyto zásady:

1. Jest a bude zapověděno používati jakýmkoli způsobem války k řešení mezinárodních sporů.

2. Všechny konflikty jakéhokoliv druhu, které vznikají mezi státy, lze rozřešiti pokojnými prostředky. Proto Shromáždění Společnosti národů vyzývá členy Společnosti národů, aby toto prohlášení protokolovali a řídili se jeho zásadami ve svých vzájemných vztazích.

Tento návrh, který Shromáždění Společnosti národů přijalo, je také jedním z pokusů upevniti v mezinárodním životě myšlenku mezinárodní justice, jež se nejlépe hodí k zajištění míru a sociální harmonie. Jinak je svědectvím, jak je ještě daleko k žádoucí obligatorní arbitráži, v níž i poválečné lidstvo vidí veliký mezinárodní ideál.

Dr. Bohumil Kučera.

Charles Gide osmdesátníkem. Známy národohospodář francouzský Ch. Gide, vědec světového jména ve svém oboru, oceňovaný i mimo Francii, zejména v odborné literatuře anglického jazyka, dožívá se letošního roku vysokého stáří 80 let (narozen v Uzès r. 1847). Se svým bratrem Pavlem (Jean-Paul-Guillaume Gide (1832—1880)) reprezentuje Charles Gide skvělou učeneckou dvojici, jež neomezila se na národně-tradicionální problematiku svého vědeckého předmětu, což jinak u velkých národů, zejména Francouzů jest zvykem, nýbrž rozšiřovala úsilovně svoje obzory přes hranice své vlasti učíc se zejména od vědy německé. Jako Paul Gide byl slavným romanistou školy Savignyho, jehož historické právní metodě první razil vítězně cestu v romanistice francouzské, tak Charles Gide stal se neméně slavným přívržencem historické metody ve vědě hospodářské, již měl příležitost učit se u Roschera a blíže poznávati její praktické důsledky, na něž kladla důraz škola novohistorická v oboru sociální politiky, jak jí hlásal G. Schmoller a L. Brentano, již oba stali se Gideovi nejen vzory vědecké práce hospodářské, nýbrž i spolupracovníky v tomto díle ve francouzské vědě hospodářské. Neboť Gide brzy po vzoru Schmollerově založil literární středisko sociálněpolitických snah vědeckých v »Revue d'Économie Politique« (založen 1887), jež mezi prvními příspívateli měla i oba jmenované národohospodáře německé. Splátkou za to informoval zase Gide německou literaturu o ideách, jež ovládaly dosavadní tradice myšlení hospodářské ve Francii, při čemž snažil se ukázati na samostatnost francouzské školy hospodářské v odborné literatuře dosti neuznávanou a v podstatě směřovanou nekriticky k národohospodářskou školou anglickou, za jejíhož pouhého interpreta byla pravidelně pokládána. (Srov. Gide-ův článek v »Schmollers Jahrbuch« 1895 a jeho příspěvek ve »Festgabe für Schmoller« 1908). Stejnému tématu věnoval i svoje stati v časopisech anglických a amerických (Economic Journal 1907, Quarterly Political of Columbia University 1893). Vědecké přátelství Gideovo s německou vědou neutuchlo ani po světové válce, jak o tom svědčí Gide-ův příspěvek v počtě Brentanovi (1925: Die sozial-ökonomische Literatur in Frankreich seit dem Beginn dieses Jahrhunderts). S Brentanem ostatně pojí Gide-a více než pouhá vědecká známost, jak svědčí o tom po válce dopis Brentanův Gide-mu, v němž Brentano vysvětluje svůj podpis na pověstném německém manifestu 93 vědců s počátku války, a přičítá vinu za svůj podpis na onom pro-

volání (»An die Kulturwelt«) Schmollerovi. (Srov. o tom »Journal des Économistes«, Série 6., sv. 64, 1919).

Německý katedrový socialismus určil v podstatě i národohospodářské působení Gide-ovo ve Francii. Není sice formálně činnost jeho sanktifikována tímto jménem, neboť »Staatssozialismus« zůstal v liberalistické Francii nepochopen, avšak pod heslem francouzského Gide-ova solidarismu poznáváme obsahově stejné proudy jako v německém hnutí sociálně politickém, jak jasně sám Gide doznává (Festgabe für Schmoller, str. 16 a n.). Charles Gide stává se teoretickým vůdcem solidaristického hnutí ve Francii, jež se prakticky chce uskutečnit družstevnictvím. Odtud většina jeho prací jest věnována problémům družstevním a otázkám souvisejícím s přetvořením dosavadního řádu hospodářského. (Srov. jeho Spisy: Le coopératisme, Coopération (4. vyd. 1922), Les sociétés coopératives de consommation (3. vyd. 1917), dále: Institutions du Progrès social (1920), Ordre du Progrès social (5. v. 1920) atd.).

Za hranicemi získal Ch. Gide svou pověst na jiném poli národohospodářském, totiž svým systematickým zpracováním celého oboru vědy národohospodářské v příručce, jež vyšla r. 1883 s názvem »Principes d'Économie politique«, a s jejíž publicitou nemůže se měřit žádná moderní práce národohospodářská. Ve Francii dosáhla do dnešního dne celé řady nových vydání, přeložena byla celkem asi do 15 světových jazyků a tím zajistila trvalou slávu autoru, který zaimprovizoval svého podání a smírujícím eklekticismem dovedl znovu osvěžit tradicovní systém staré klasické teorie národohospodářské. Tento svůj »Grundriss« -- jak říkají Němci -- rozšířil Gide na dvousvazkový »Cours d'Économie Politique«, kterýžto vědecký »Lehrbuch« dožil se též čestného úspěchu (7. vyd. 1923), stejně jako »Dějiny národohospodářských nauk«, jež sepsal společně s prof. Ch. Ristem.

Gideovy »Principes« byly přeloženy do češtiny dvakrát. Poprvé pěčí »Všehrdu« r. 1894, kterýžto překlad byl prvním překladem tohoto díla vůbec, což Gide sám s díky kvituje v předmluvě k druhému českému překladu, jež vydali posluchači Vysoké školy obchodní znovu po válce (1922) (s titulem »Základy národního hospodářství«, ačkoliv překladatelé mohli býti poučeni už poznámkou Brafovou, že jedná se správně o »Základy národního hospodářství«). V nedostatku českých děl tohoto druhu bylo toto dílo u nás dlouho jediným vědeckým a systematickým zpracováním hospodářské vědy, jejímž zákonům u Gide-a učilo se několik generací vysokoškolských posluchačů. Už tato okolnost zavazovala nás k vděčnosti a úctě k vědeckému pracovníku francouzského národa. Jsme šťastni, že těmito pocity můžeme ujistiti Ch. Gidea znovu v osvobozené vlasti a tím vzejí ještě v roce jeho osmdesátých narozenin. V. V.

Třetí sjezd německých právníků v Liberci, 4.—6. června 1927. Obvyklá prázdninová přestávka ve vydávání »Všehrdu« způsobila, že referát o jednání a o výsledcích libereckého sjezdu utrpí nedostatkem aktuálnosti, zvláště v popisu vnějšího průběhu této pozoruhodné manifestace německých právníků našeho státu. Podávám-li přes to i v tomto směru stručnou ovšem zprávu, činím tak hlavně proto, abych upozornil na onu jeho stránku, v níž němečtí kolegové předčili nás v brněnském sjezdu v roce 1925. Počet přihlášených a přítomných byl takový, že jím pořadatelstvo libereckého sjezdu bylo zřejmě překvapeno. O celkovém počtu účastníků nemám přesných úředních dat; nechybím však snad příliš, odhaduji-li, že liberecký sjezd dosáhl se dvou třetin počtu přihlášek sjezdu brněnského a že sjezdových jednání se zúčastnilo kolem 500 osob.

Neméně pozoruhodnou byla veliká účast ze zahraničí. Delegáta vyslaly německé říšské ministerstvo justice a říšský soud (Lobe), bavorské ministerstvo spravedlnosti (Spangenberg), pruský vrchní správní soud (Drews), říšský finanční dvůr (Kloss), rakouský kancléřský úřad (Manlicher), generální prokuratura rakouská (Höpler), právnické fakulty Berlín. (Kipp, Goldschmidt) Breslau (Heilfritz), Hamburg (Laurin), Erlangen (Köhler), Graz (Swoboda), Wien (Klang, Pisko), řada právnických společností a j.

Sjezd zahájen byl dne 4. června dopoledne slavnostní schůzí v sále libereckého městského divadla. Předsedou sjezdu byl zvolen ministr spravedlnosti prof. Dr. Mayr-Harting aklamací. Z jeho uvítacího proslovu sluší zaznamenati tato významná slova: »V době, kdy se schází třetí sjezd německých právníků, stali se Němci tohoto státu spolurozhodujícím politickým faktorem; jeho vliv nesmí zajisté býti přeceňován; avšak přes to dává záruku, že hlas německého sjezdu právnického bude slyšen, tím spíše, že sjezd nebude se zabývati úhrami stranicko-politickými, nýbrž že bude věnován věcně, vědecké a praktické argumentaci«. Sluší podotknouti, že ministr Dr. Mayr-Harting dovedl s příkladným porozuměním a se vzácným taktem sloučiti postavení člena vlády a nejvyšší hlavy spravedlnosti našeho státu s úřadem předsedy sjezdu německých právníků. Dlužno proto litovati, že některé české denní listy (nepochybně špatně informované) nedovedly obtíže tohoto postavení patřičně respektovati.

Po pozdravech oficiálních delegátů (proslovy našich delegátů byly proneseny česky a slovensky) rozešli se účastníci do sekcí, v nichž jednáno bylo až do pondělka. Plenární schůze dne 5. června v zasedací síni radnice konaná vyslechla resoluce v jednotlivých sekcích usnesené a hladce (s výjimkou větší rozdílnosti názorů o daňové politice) je schválila.

K otázce I. (»V jakých formách měl by býti upraven v budoucím občanském zákoníku zajišťovací převod?«):

1. Zástava ruční jako jediná forma mobilárního úvěru hospodářsky nedostačuje. Jeví se vedle ní potřeba po výpůjčkách na předměty, jejichž držby osoba úvěr hledající nemůže se vzdáti.

2. Zajišťovací převod buď nahrazen zástavou smluvní bez odevzdání držby.

3. Účinnost zastavení bez odevzdání držby je závislá na zápisu do zástavního rejstříku. — Veřejnost rejstříku je obmezená; zápis nemá účinnosti proti věcným právům dříve založeným; rovněž nemá býti překážkou pozdějšímu nabytí, stalo-li se bona fida. — § 467 obč. zák. buď pozměněn tak, že výhrada zástavního práva při vrácení zastavené věci nemá účinnosti.

4. Nedoporučuje se, aby rejstříková hypoteka byla obmezena na určitý okruh osob nebo podle výše pohledávky. — Dlužno ji však zásadně obmeziti na předměty, které podle svého hospodářského určení trvale zůstávají v majetku toho, kdo úvěr potřebuje. Movitosti hodící se k zastavení buďtež ostatně určeny cestou nařizovací. — Budiž stanoveno časové obmezení pro trvání rejstříkového zástavního práva.

5. § 461 obč. zák. buď změněn, aby na podkladě nepochybné listiny o pohledávce a o zástavním právu mohlo býti ihned žádáno o zahájení soudního dražebního řízení.

K otázce II. (»V kterých směrech doporučuje se reformovati platné akciové právo?«):

1. V žádoucí nové úpravě československého akciového práva buď koncesní systém opuštěn. Nedotčena zůstanou ustanovení, dle nichž jisté druhy podniků potřebují státního schválení z důvodů, jež tkví ve zvláštnostech oněch podniků.

2. Normativní ustanovení, jimiž má být koncesní system vystrídán, mají v podstatě vycházeti ze zásad akciového regulativu. Při tom buď přiměřeně přihlédnuto ke zkušenostem a přípravným pracím cizozemským.

3. Akciový zákon má volnost soukromé autonomie omezovati toliko potud, pokud toho vyžaduje obecný prospěch. Za veřejné zájmy, které potřebují ochrany, buďtež zejména považovány ochrana proti fraudulosnímu zakládání, jakož i zabezpečení a udržení základního kapitálu.

4. Při úpravě organisace dlužno se varovati uspořádání, které by poškozovalo vývoj podniku a tím i zájmy akcionářů jako celku, jakož i přepínání t. zv. práv menšiny. Společnost a akcionáři buďtež chráněni proti úmyslnému nebo z hrubé nedbalosti pocházejícímu poškozování se strany funkcionářů.

K otázce III. (»Pokud lze doporučiti zavedení trestů podle volné úvahy«) a

k otázce IV. (»Které zásady lze doporučiti pro a) ohraničení deliktů kriminálních a administrativních; b) pro použití obecných norem trestního práva na administrativní delikty«?).

1. Pro ohraničení deliktů kriminálních administrativních doporučuje se v Československé republice zákonný výpočet obou skupin deliktových bezprostředním vyjmenováním. — Pro toto ohraničení buďtež rozhodné úvahy kriminálně-politické účelnosti.

2. Doporučuje se zákonná úprava trestního práva správního. Věta: »Nulla poena sine lege« buď respektována i v trestním právu správním. — Do trestního zákona správního buď vložena samostatná obecná část: V této části dlužno — odchylně od osnovy přestupkového zákona — normovati, že dlužno použití práva v okamžiku činu a že nezaviněný právní omyl omlouvá. Důkaz zavinění a trestněprávní odpovědnost právnických osob v správním právu buďtež zvlášť upraveny. — Přijal-li by zákonodárce zásadu, že nezaviněný právní omyl omlouvá, může být princip legality ponechán v trestně právním správním řízení proti osobám starším 18ti let.

3. Při stanovení obecných trestních zásad a zvláštních skutkových podstat dlužno soudcovské uvažování pokud možno vyloučiti nebo aspoň obmeziti. Československá přípravná osnova trestního zákona nevyhovuje tomuto požadavku v řadě předpisů.

4. Československá přípravná osnova trestního zákona příliš obmezuje soudcovské uvažování svými předpisy o určení a o výměře trestů, ač její snaha o trestní soudnictví všech slabostí prostě zasluhuje uznání.

5. Jako protiváha k žádanému rozšíření soudcovského uvažování navrhuje se obsáhlý výcvik, spojení s výkonem trestu a úlevy trestnímu soudci, aby každý jednotlivý případ mohl býti zevrubně projednán.

K otázce V. (»Reforma správního soudnictví«).

1. Doporučuje se brzké zavedení správního soudnictví u všech správních úřadů.

2. Správní soudnictví na poli vnitřní správy musí býti organisováno paralelně se správními úřady v instancích. Jest tak nutné proto, aby správní soudnictví bylo učiněno obyvatelstvu lehce přístupným a aby Nejvyššímu správnímu soudu bylo účinně ulehčeno bez omezení jeho dosavadní příslušnosti. Buďtež tudíž zřízeny správní soudy I. instance u úřadů okresních, správní soudnictví II. instance u úřadů župních, a v případě že tyto budou nahrazeny zemskými úřady, u úřadů zemských.

3. Ježto účinnost zákona z 9. března 1920 č. 158 Sb. z. a n., závisí na tom, bude-li zavedeno zákonem upravené správní řízení a budou-li zřízeny úřady okresní a župní, jeví se nutným brzké vydání zákona o správním zřízení a brzké aktivování zákona z 29. února 1920, č. 126

Sb. z. a n., v daném případě pak zákona na jeho místo nastupujícího.

4. Vymezení příslušnosti Nejvyššího správního soudu generální klauzulí § 2. zákona o správním soudním dvoru se zcela osvědčilo. Ani příslušnost správních instancí, ani správních soudů nesmí být omezena tím, že si vláda vyhradí právo přenést na sebe určité záležitosti (právo evoluční). Správnímu soudnictví nesmí také státi v cestě ta okolnost, že vláda usnáší se o určitých záležitostech kolegiálně.

5. Jest žádoucí, aby správním soudcům byla udělena stejná nezávislost, jaká je zaručena ústavou soudcům civilním. Také imunita právních zástupců ve správním řízení budiž s dostatek zákonem chráněna.

6. Správní řízení sloužící ve smyslu ústavy nejvydatnější ochraně práv a zájmů občanstva nechť jest upraveno jednoduše, jednotně a účelně cestou zákonodárnou a nechť ověřuje k vypátrání pravdy materiální. Za tím účelem buďtež uplatněny osvědčené zásady rovného slyšení stran, pokud možno ústního řízení, zákonně vymezeného volného uvážení vyhledávání se zřetelem na návrhy stran. Řízení nechť obsahuje dále ustanovení o materiální právní moci a o právu správního soudu rozhodovati v otázkách prejudiciálních, které spadají do oboru judikatury soudů řádných nebo speciálních, není-li jejich řízení spojeno se zvláštními obtížemi.

7. Také ve správním soudním řízení dlužno zásadně připustiti v odvolací instanci novu.

8. Budiž zaručena obnova řízení a uplatňování zmatečných řízení za předpokladů, jež mají býti stanoveny zákonem.

9. Vedle obecného správního řízení soudního budiž upraveno zákonem zvláštní řízení v trestních věcech policejních. Také výkon (exekuce) dlužno v obou druhích řízení upravit cestou zákonnou.

10. Doporučuje se zavést ústřední dozor, jež nedotýká se soudcovské neodvislosti, působil by korektností a rychlostí správního řízení.

11. K provedení § 92 ústavní listiny má býti vydán zákon o ručení státu za škodu způsobenou protiprávním výkonem veřejné moci.

12. Řízení před Nejvyšším správním soudem potřebuje zvláště reformy směřující: a) k úlevě v agendě, b) k tomu, aby mohl vydávati reformátorní (meritorní) nálezy v případech, které nevyžadují žádného dalšího vyhledávání a jsou zralé pro meritorní rozhodnutí.

13. Dlužno přiměřenými zařízeními postarati se o důkladné teoretické a praktické školení úředníků určených pro správní soudnictví.

14. V celém správním řízení i ve správním soudnictví i v řízení před Nejvyšším správním soudem dlužno postarati se o právní poučení, právní poradu a právní zastoupení nemajetných.

15. Vnitřní organizace správního soudnictví má ve všech směrech odpovídati požadavkům správní ekonomie a účelnosti.

K otázce VI. («Kterými hlavními směry měla by se bráti daňová politika československá?»):

1. Uspokojivé vybudování budoucí daňové politiky československé může jen tehdy potkati se s výsledkem, budou-li státní a samosprávné útvary považovati za nejvyšší zásadu princip daňové spravedlnosti a hospodárnosti.

2. Zdravá daňová politika jest nemyslitelná bez účelného daňového řízení. Ustanovení reformní daňové osnovy, jež toho času se projednává v parlamentě, nevyhovují tomuto požadavku. Německý právnícký sjezd trvá na usneseních, jež v tomto směru byla učiněna II. něm. právníckým sjezdem, protože pouze řízení vybudované podle těchto zásad je schopno pozvednouti daňovou morálku.

3. Státní berní systém budiž zjednodušen odstraněním dávek, jež jsou poměrně nákladné a vykazují malé výnosy; především bylo by

zrušiti daň z vodní síly, poplatkový ekvivalent, daň luxusní a paušální poplatek ze služebních smluv.

4. U daní přímých doporučuje se držeti se těchto směrnic:

a) jednak snížití předchozí zatížení pracovního výnosu i jeho připadající podíl u všech výdělečných podniků, jednak zatížení kapitálový výnos daňově dosud nezatížený.

b) vyrovnati předchozí zatížení mezi výnosem z držby pozemkové a výnosem z podniků výdělečných. Pozemková daň větších zemědělských usedlostí budíž přeměněna na kvotní daň ukládanou dle skutečného docíleného čistého výnosu.

c) nebylo by lze ničeho namítati proti tomu, aby jako náhrada za zrušené daně byla zavedena periodická daň majetková s podmínkou, že bude tato daň ukládána dle zásad platných v Rakousku.

5. U daní spotřebních doporučuje se zprostiti daně spotřební statky potřebné k živobytí.

6. Daně obchodové (ve smyslu Englišové) budtež zrušovány tam, kde zatěžují výrobu statků a vývoz. Rovněž budtež sníženy také právní poplatky, pokud vystupují jako daně obchodové.

7. Při finančním hospodářství obcí doporučuje se zachovati následující směrnice:

Krok za krokem odstraňovati přírázky k daním výnosovým se zretelem na hospodářský a kulturní význam jednotlivých obcí, avšak před tím zajistiti nutnou finanční potřebu jinými zákonitě zaručenými samostatnými příjmy obecnímu a vybudovati přidělování obcím z podílů výnosu státních daní. Osvoďiti majetek obcí, obecní ústavy a obecné podniky sloužící veřejnosti ode všech přímých daní a daně obrátové. Za všech okolností musí býti zachována života schopnost obcí i možnost jejich dalšího vývoje.

Konečně vyslovuje se právníký sjezd proti každému rozšíření dozorcího práva vyššího úřadu. —

Velkou pozornost věnovalo pořadatelstvo sjezdu společenské strance. Jak uvítací večer a banket města Liberce, tak i výlety do Lieberdy, do Jablonce a na Ještěd budou účastníkům sjezdu milou upomínkou.

Kizlink.

Nové vědecké ústavy našich právnických fakult. Vedle oznámených již ústavů budou příštím rokem otevřeny při právnické fakultě Masarykovy university v Brně jednak ústav práva občanského a jednak ústav práva trestního. Řízení ústavu práva občanského povede Sp. prof. dr. Jaromír Sedláček, ústavu práva trestního J. Magn. prof. dr. Jaroslav Kallab. Ústavy tyto jsou novinkou v našem právnickém životě, protože kromě ústavů kriminologických v Praze a v Bratislavě k fakultám přičleněným nebylo u nás zvykem přiřazovat zvláště k oborům judičiálním vědecké ústavy. Tím spíše, že oba ústavy nově zřízené budou míti za úkol pracovati v oborech dnes právě významných, zvyšuje se cena a jejich důležitost. Skutečnost, že ústavy byly zřízeny v sídle nejvyššího našeho soudu, a jejich ředitelé dávají tušiti bohatost programu jejich práce.

IKS.

Ústav slovanských práv při právnické fakultě university Komenického v Bratislavě. V letním semestru 1926—7 zahájil svou činnost nový vědecký ústav bratislavské fakulty právnické. Byl založen, aby sledoval spoječné problémy slovanských práv v minulosti i v přítomnosti. Svou prací chce se přidružit k těm ústavům, které zabývají se problémy slovanské vzájemnosti z jiných hledisek. Nová doba dala Slovanům samostatné státy, jichž styky vystřídávají styky nesvobodných národů slovanských před světovou válkou. Slovanským právníkům náleží sledovati současny právní život v nových státech slovanských. Slovanské státy spojuje dnes nejen kmenové příbuzenství národní, nýbrž i ten zjev, že všechny slovanské státy jsou současně vlastně ve zrodu. Právo se u nich teprve tvoří. A jako nalézáme

analogické zjevy vývoje slovanských práv v minulosti, přibližuje je k sobě nejedním rysem vývoj současný. Je tomu tak nejen v právu veřejném, nýbrž i v soukromém. Dosvědčuje to řada problémů veřejné správy, problémy unifikační i hospodářské.

Účel ústavu je vědecký i praktický. Má sloužiti vědeckému probádání daných problémů pořádním přednáškám, vydáváním spisů vědeckých a p. Účel praktický záleží v tom, že má sloužiti i širší veřejnosti udušením informací, rad a p.

Ústav vznikl v Bratislavě, kde stýká se svět slovanský ze severu, i z jihu, ze západu i z východu. Již na počátku své činnosti setkal se ve slovanských státech s neobyčejným zájmem a lze doufat, že jeho činnost podpoří i u nás zájem o slovanská práva, která jsou na našich fakultách právnických opomíjena. Rauscher

Videňská katastrofa 15. července a Československo. Letošní 15. července požárem justičního paláce ve Vídni postihuje zle nejen samo Rakousko, nýbrž zejména nás. Nemluvíme-li o zničení pozemkových knih, jichž rekonstrukce prý si vyžádá lhůty až pětileté, padlo za obět plamenům množství důležitých dokumentů pro naši historii politickou, neboť v justičním paláci byl umístěn archiv ministerstva vnitra. Jeho spisy starší než r. 1848 byly dříve již přístupny, mladší fondy však se otevřely nám až po převratě, ale neuplynulo ani deset let a propadly náhodnému osudu horšímu, než kdy mohl si kdo představit. Z tohoto materiálu spisovou rozlohou poskytla nám mírová smlouva a zvláštní úmluva archivní s Rakouskem spisy nás se dotýkající až do r. 1749, ostatek však byl ponechán ve Vídni a byl upraven zmíněnou úmluvou přístup a dispoziční právo naší vlády. A tak se stalo, že v osudný den vzaly za své spisy všech ústředních úřadů rakouských od r. 1749, z toho zejména spisy directoria in publicis et cameralibus, Oberste Justitzstelle, byla zničena akta policejního ministerstva a t. zv. Polizei- u. Censurhofstelle (1780—1848), důležitých zejména dokumenty pro naše národní i politické obrození, a dokonce zavržela se neproniknutelná clona nad historií Světové války a tím i nad dobou počátků našeho osvobození, neboť shořely i spisy bývalého ministerského předsednictva. Není vlastně od požaru českých zemských desk r. 1541 větší katastrofy. Jak ukázal Dr. K a z b u n d a v článku v »Lidových Novinách« (27. čce 1927), půjde jen velmi těžko rekonstruovati zničené zprávy a řada jich zůstane nám již navždy utajena. Je to však také bytí kruté memento pro nás, abychom řádně opatřili své památky, starali se o ně vždy a nevydávali je v nebezpečí budov, jež mohou býti velmi snadno vystaveny útokům davu lehkou rozvášněného jako stejně těžko rozvášného. Ča.

K zákonu o přímých daních. Vybírání daně důchodové srážkou pro rok 1927 upraveno čl. VI. úvozovacích ustanovení tak, že srážkou dvojnásobnou podle § 30—45 zákona o přímých daních z výplat od 1. srpna 1927 resp. výplat prvního výplatního období, které následuje po 1. srpnu 1927 je zdaněn touto daní celý důchod plynoucí ze služebních požitků za tento rok.

Norma ta je míněna jako úleva poplatníkům i úleva úřadům finanční správy; mnohde však přes to její důsledné provedení bude tvrdostí. Bude to především tam, kde poplatník touto daní stížený má zvýšený příjem právě od onoho prvního období výplatního následujícího po 1. srpnu 1927. Pak zaplatí případně víc než by zaplatil při propočtení daně na celý rok.

Daleko hůře na tom budou ti zaměstnanci, kteří dostanou do služebních platů započítatelné zvláštní remunerace neb přídavky právě po onom dni. Jde tu zejména o zvláštní přídavek na dovolenou a — což snad postihne nepoměrně velikou část zaměstnanců — vánoční remunerace. Tyto částky budou zdaněny dvakrát, zvýší poplatníkovu sazbu, ač jen jednou vplynou do jeho jmění.

Nejhůře ba přímo katastrofálně jsou postiženi sezonní dělníci. Ti budou ze služebních požitků spadajících pod ustanovení čl. VI. resp. §§ 28—45 zákona platit daň za zbytek roku ve výměře dvojnásobně, ač snad dosud vůbec práce neměli.

Zlo je tím horší, že postihuje majetkově slabé. Byl by fiskus příliš zkrácen aneb parlament nadměrně zatížen prací, kdyby hned na počátku podzimní sesse byla přijata snesitelnější úprava čl. VI. zákona o přímých daních?^{*)}

Silniční fond. Zákonem ze dne 14./7. 1927, č. 116 sb. z. a n. byl zřízen státní silniční fond, který jest dle § 1. právníčkou osobou a může samostatně nabývatí práv a vstupovati v závazky. Fond na venek zastupuje ministr veřejných prací, pokud jde o zápůjčky, též ministr financí, v dohodě s nímž ministr veřejných prací fond spravuje. Ministr veřejných prací jest povinen každoročně podatí Národnímu shromáždění správu o stavu fondu k 31. prosinci. Rozpočet silničního fondu jest součástí státního rozpočtu. (§ 6.). Jako poradní sbor účastní se správy fondu 29 členná t. zv. silniční rada. Členy i náhradníky na dobu tří let jmenuje ministr veřejných prací ze zástupců samosprávných svazků, Ústřední sociální pojišťovny, zájemníků a odborníků. Členství v radě jest čestné. — Podrobnější ustanovení o silniční radě bude obsahovati prováděcí nařízení (§ 7). Účelem fondu dle § 2. jest opatříti prostředky na zlepšení státních silnic a na poskytování příspěvků těch tratí silnic zemských a okresních, které mají mimořádný význam pro dopravu, zvláště dálkovou, dále na zlepšení silnic obecních v obvodu měst, v nichž jest sídlo zemské správy politické. Příjmy silničního fondu se opatřují (§§ 3. a 4.) jednak daněmi z motorových vozidel a dávkami z jízdného za osobní dopravu autobusy, dále polovicí poplatků za povolení k dovozu a polovicí cla z dovozu minerálních olejů, cly na dovoz pneumatik a plných obručí, čili z t. zv. běžných příjmů fondu. Vedle toho však poskytne Ústřední sociální pojišťovna fondu během 10 let úvěr do výše 1.000.000.000 Kč. Úmor dluhu a úrok bude hrazen z běžných příjmů fondu. § 11. stanoví výši daní z motorových vozidel a sice u motocyklu 150 Kč ročně, u osobních automobilů dle obsahu válců (do 7 litrů) od 300 Kč do 8000 Kč ročně. U autobusů a nákladních vozů se daň vyměřuje dle váhy vozidla, příp. nosnosti. Za autobus se považuje osobní vozidlo s více než 8 sedadly. U cizozemských vozidel jest daň odstupňována dle délky pobytu na zdejším území. Počátek účinnosti zákona bude stanoven prováděcím nařízením. Zákon o silničním fondu přichází v nejvyšší čas. Naše silnice jsou většinou v takovém stavu, že vyžadují dnes co nejrychlejší úpravy, aby mohly sloužiti bezpečně takřka denně rostoucímu provozu.

Zákon o potulných cikánech. Zákonem ze dne 14. 7. 1927 č. 117 sb. z. a n. byla vyplněna značná mezera v oboru bezpečnostní správy. Zavádí se jím totiž přesná evidence potulných cikánů, jimiž dle § 1 jsou nejen cikáni z místa na místo se potulující, nýbrž i jiní tuláci práce se šitíci, kteří po cikánsku žijí, a to i tehdy, mají-li po část roku (na př. v zimě) stále bydliště.

Prováděcí nařízení určí způsob evidence na základě soupisu, k němuž se musí každý potulný cikán dostaviti. Každému cikánu staršímu 14 let bude politickým úřadem I. stolice vydán zvláštní průkaz totožnosti (cikánská legitimace) s popisem osoby a otiskem prstů. Legitimační jest povinen každý potulný cikán nositi stále s sebou, ztrátu její bezodkladně hlásiti (§ 4).

Kočovatí s rodinami a vozy smějí pouze ti cikáni, kteří obdrží od politického úřadu t. zv. kočovnický list, v němž jest uveden počet členů rodiny, vozů, směr a druh cesty. (§ 5).

^{*)} Věc byla již v podstatě upravena normálkou min. fin. (Pozn. red.)

Táborití směji potulní cikáni pouze v tlupách nepřesahujících rámeček rodiny (§ 7) na místech, jež jim byla starostou obce neb státním policejním úřadem k tomu vykázána. (§ 8). — Politické úřady II. stolice mohou určití území a obce, do nichž jest potulným cikánům přístup zakázán. Zakaz bude uveřejněn v Úředním listě a vyznačen na tabulkách při vstupu do obce. (§ 10). — Potulní cikáni jsou vyloučeni z držení jakýchkoli zbraní, střeliva a výbušných látek. (§ 6).

K rozkazu politického úřadu I. stolice, v nutných případech z nařízení starosty obce, mohou býti podrobeni lékařské prohlídce a různým zdravotně policejním opatřením. (§ 11).

Cizozemským cikánům jest pobyt na našem území dovolen jen na zvláštní povolení ministerstva vnitra. (§ 9).

Děti cikánů mladší 18 let mohou býti odňaty a umístěny v řádných rodinách nebo ústavech, nemožou-li rodiče o ně pečovatí a dáti jim potřebnou výchovu. Děti cizí lze odnítí v každém případě. O odnětí rozhoduje soud (na Slovensku a Podkarp. Rusi poručenský úřad), náklady nese stát. (§ 12).

Přestupky tohoto zákona trestají pol. úřady, v případě konkurence se soudními delikty, soudy.

Zákon nabyl účinnosti 8 dní po vyhlášení, až na §§ 4 a 5 (cikánské legitimace a kočovnické listy), o nichž bude jednati prováděcí nařízení.

Průkaz způsobilosti pro živnost hostinskou a výčepnickou. Zákonem ze dne 15. 7. 1927, č. 112 Sb. z. a n. byl zaveden průkaz způsobilosti pro nastoupení živnosti hostinské a výčepnické. Dle § 2 cit. zákona záleží průkaz tento zásadně v předložení listu výučného a dokladů o tříletém zaměstnání praktickém v této živnosti. § 2 má však ještě další ustanovení, čím se průkaz tento nahrazuje buď úplně nebo částečně. § 3 stanoví, kdo jest od předložení průkazu osvobozen, §§ 4 a 5 komu může býti předloženi průkazu tohoto promínuto. Než tento průkaz způsobilosti neplatí pro všechny živnosti hostinské a výčepnické, nýbrž jen a) pro tyto živnosti v obcích čítajících 4000 a více obyvatel dle posledního sčítání lidu, b) bez ohledu na počet obyvatel pro nádražní hostince, turistické hotely a hostince v místech lázeňských a poutnických (§ 1 cit. zákona). Tím zákon zavádí dvě různé kategorie živností hostinských, jedna je vázána na průkaz způsobilosti, druhá nikoliv. Kdo pak chce nastoupiti živnost hostinskou tam, kde je vázána na průkaz způsobilosti (to je tedy na př. ve všech větších městech), musí strávití svou dobu výučnou i 3leté zaměstnání praktické zase jen v takové živnosti hostinské, která je nyní vázána na průkaz způsobilosti, což prakticky znamená, že kdo se na př. vyučí živnosti této v obci nemající 4000 obyvatel a pod. (§ 1 cit. zák.), nemůže nikdy dostati koncesi hostinskou ve větším městě s 4000 a více obyvateli, aneb pro nádražní restauraci, turistický hotel, místo lázeňské a poutnické. Toto kruté ustanovení těžce postihující na př. hostinský dorost z menších venkovských míst, jemuž se takto do jisté míry brání v jeho sociálním vzestupu, není, bohužel, jedinou vadou tohoto zákona. I když nehledíme k zásadní otázce, zda je účelno stále zosťřovati tuou regimenciaci pro podnikání živnostenské, najdeme v tomto zákonu samém řadu závad, jichž úplný výpočet by byl pro pouhou zprávu příliš obšírný. Poukazujeme tu jen na důkladnou a podrobnou kritiku, již zákon tento podrobil v denním tisku JUDr. Štědrý.

Jen na jednu věc chceme ještě tu poukázati. Zákon dle § 8 nabyl působnosti dnem vyhlášení, t. j. dnem 28. července t. r.; tím byli těžce postiženi všichni žadatelé o koncese hostinské a výčepnické, kteří nemožou podati průkazu způsobilosti dle tohoto zákona a jimž žádosti jejich třeba přede dnem tímto podané, nebyly dosud příznivě vyřízeny. Mnozí zakoupili si již hostince, investovali do nich své

úspory a nyní nemohou příslušnou koncesi obdržeti, ježto zákon již působí a oni nemohou z různých důvodů formálním požadavkům jeho o podání průkazu způsobilosti vyhověti. Aby se tato těžká situace novým zákonem zaviněná, napravila, žádá se a mluví se v tisku o vydání nařízení aneb dokonce pouhého výnosu ministerského, dle něhož žádosti podané přede dnem působnosti zákona (28. 7. 1927) mají býti vyřizovány dle stavu právního před tímto zákonem platného, t. j. nemá býti u těchto žádostí požadován průkaz způsobilosti. Řešení toto opírá se o názor, že osoby, které podaly žádost o udělení koncese před působností tohoto zákona, mají již jakési předběžné právo na tuto živnost, vyhovují-li dosavadním obecným zákonným podmínkám a že toto jejich právo již podáním žádosti o koncesi domněle nabyté právo nemá býti zmařeno zákonem později v působnost vstoupivším. Tu sluší však důrazně upozorniti, že názor tento nemá v platném právu žádné opory. Živnost hostinská a výčepnická jest živnost dle § 15. č. 15 řádu živnostenského živností koncesovanou; právo provozovati tuto živnost dostane žadatel teprve udělením koncese (§ 22 živn. ř.) V tom jest právě hlavní rozdíl živností koncesovaných od živností svobodných a řemeslných, u nichž právo živnost provozovati vzejde žadateli tím dnem, kdy ji úřadu opoví. Tím, že si někdo podá žádost o udělení živnosti koncesované, nevzejde mu vůbec žádný nárok ku provozování této živnosti a vstoupí-li ještě před tím, než žádost jeho je vyřízena, v působnost zákon, který nemá vůbec žádných ustanovení o přechodné době (jako právě zákon š. 112/27) a který zavádí průkaz způsobilosti, musí býti průkaz tento podán. Okolnost, že žádost byla podána ještě před působností zákona, jest tedy zcela nerozhodná. Tento zákonný stav bylo by možno změnití ve prospěch žadatelů podávších svou žádost přede dnem působnosti nového zákona zase jen novým zákonem, nikdy ne pouhým nařízením, výnosem nebo dokonce interní instrukcí podřízeným úřadům předepsanou. Nelze jistě doporučovati, aby vady zákona byly napravovány — novou nezákonností.

Dr. Režný.

Úřední sloh. Úřední sloh stal se pověstným již dávno za dob býv. Rakouska, takže pro nejasnou a skoro jako by úmyslně zatemnělou mluvu se začalo užívatí názvu »úřední sloh« jako terminus technicus. Tehdy se dal omluviti tím, že se řídil podle němčiny a proto naopak nelze jej omluviti dnes, zvláště pak, proviní-li se proti všem zásadám správné logiky duchu právníckému. Jako ukázkou, jak nemá vypadati veřejná vyhláška určená širšímu publiku, můžeme uvéstí tento příklad: V Praze přeložili Vltavské řečiště na Manínách a zasypali tím karlinský přístav, čímž se ve slepém jeho rameni hromadily splašky a bahno. Protože toto rameno bývalo vynedáváno obyvatelstvem ke koupání, zakázal magistrát pražský koupání, což bylo jistě velmi svědomité. Ale k vyhláске připojil tuto sankci: »... tudíž každý, kdo by se tam koupal a při tom přistížen byl, vydává se mimo nebezpečí onemocnění tyfem i potrestání soudem trestním pro přestupek § 338 tr. z....«, což už není tak svědomité, protože vyhlásky může onemocněti jen ten, kdo by byl při koupání přistížen a pak dvojí nebezpečí vydávat se tyfu i trestnímu zákonu jest jistě za touhu po koupání trest příliš krutý. A proto — kolegové právníci, pozor na stílisaci! Jest jistě v našem zájmu, abychom se podobného lapsus calami co nejvíce vystříhali.

—v—

LITERATURA.

Prof. Evžen Grossmann: **Systémy mezinárodního hospodářského sbližení.** Přeložil V. Kožíšek. Nákladem »Orbis«, akc. spol. v Praze, 1927, 8^o, cena 10 Kč. — Profesor národního hospodářství na univer-